

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Г. Г. Березовська

УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Навчально-методичний посібник

Умань – 2020

УДК 811.161.2'28(075.8)

Б 48

Рекомендовано до друку вченою радою факультету української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 4 від 21 жовтня 2020 року)

Рецензенти:

Тищенко Т. М., професор кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Денисюк В. В., доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Березовська Г. Г.

Б 48

Українська діалектологія : навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. 184 с.

Навчально-методичний посібник вміщує програму дисципліни «Українська діалектологія», теоретичні матеріали курсу, тематику та плани практичних занять, питання для самоконтролю, практичні й тестові завдання, діалектні тексти, схему і зразки аналізу діалектних текстів, завдання для контрольної роботи, перелік питань до заліку, індивідуальне навчально-дослідне завдання, словник діалектологічних термінів, список основної і додаткової літератури, карту говорів української мови.

Для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова та література).

УДК 811.161.2'28(075.8)

© Березовська Г. Г., 2020

ЗМІСТ

Передмова	4
Програма навчальної дисципліни дисципліни	5
Частина перша	16
Тема 1. Діалектологія як розділ лінгвістики	16
Тема 2. Класифікація українських діалектів.....	23
Тема 3. Методи діалектологічних досліджень	28
Тема 4. Фонетика української діалектної мови	35
Тема 5. Лексика української діалектної мови	42
Тема 6-7. Морфологія української діалектної мови	49
Тема 8. Синтаксис української діалектної мови	60
Тема 9. Наріччя і говори української мови	66
Частина друга	75
Практичне заняття № 1. Діалектологія як розділ лінгвістики	75
Практичне заняття № 2. Розвиток української діалектології	79
Практичне заняття № 3. Методи діалектологічних досліджень ...	81
Практичне заняття № 4. Фонетична система української діалектної мови	85
Практичне заняття № 5. Українська діалектна лексика.....	93
Лабораторне заняття № 1. Дослідження діалектів української мови	98
Практичне заняття № 6. Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови	100
Практичне заняття № 7. Морфологічні особливості дієслова та його форм в українській діалектній мові	104
Практичне заняття № 8. Синтаксичні особливості української діалектної мови	108
Практичне заняття № 9. Діалекти української мови	113
Лабораторне заняття № 2-3. Діалектні особливості українських говорів	118
Схема аналізу діалектного тексту	119
Тексти	123
Питання до заліку	151
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	153
Рекомендована література	154
Лінгвістичні атласи	160
Діалектні словники	162
Словник діалектологічних термінів	165
Карта говорів української мови	182

ПЕРЕДМОВА

Пропонований навчально-методичний посібник розраховано на здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова та література). Його структура повністю відповідає навчальній програмі дисципліни «Українська діалектологія», що побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у вищих закладах освіти.

У навчально-методичному посібнику вміщено відомості про структуру курсу «Українська діалектологія». Загальний обсяг курсу – 90 год., із них лекційних – 18 год., практичних – 18 год, лабораторних – 6 год., самостійна робота – 48 год. Вивчення предмета закінчується заліком.

У посібнику подано курс лекцій, матеріали яких базуються на підручниках С. Бевзенка «Українська діалектологія», Ф. Жилка «Нариси з діалектології української мови» та ін., тематику та плани практичних і лабораторних занять. Кожну тему представлено окремим заняттям, що зручно для викладачів і студентів. До кожного заняття запропоновано план, питання для самоконтролю, подано практичні завдання, дібрано тестові завдання, які передбачають перевірку й закріплення набутих знань. Запропоновані завдання ілюстровані діалектними текстами, реченнями, окремими словами, записаними від жителів певної говірки чи дібрані з хрестоматій. Всі діалектні матеріали представлено фонетичною транскрипцією. Кількість пропонованих завдань достатня для роботи в аудиторії, самостійної роботи студентів та для виконання домашніх завдань, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Пропонований посібник також включає зразки діалектних текстів українських говірок, дібраних з сучасних збірників і експедиційних записів, які репрезентують усі говори української мови.

Студентам запропоновано завдання для контрольної роботи, схеми аналізу діалектного тексту, перелік питань до заліку, індивідуальне навчально-дослідне завдання, словник діалектологічних термінів; рекомендовано список основної і додаткової літератури, лінгвістичних атласів, діалектних словників; вміщено карту говорів української мови.

Пропонований посібник прислужиться студентам-філологам не тільки під час вивчення української діалектології, а й при написанні курсових робіт та наукових статей.

Навчальне видання

Г. Г. Березовська

УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Навчально-методичний посібник

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 21.10.2020 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 7,61
Тираж 100 прим. Замовлення № 3229

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Садова, 2
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com
vizavisadova@gmail.com